

טשענאטאזער

Bibliot. Jagellońska
Kraków
Sw. Anny 19

פרייזען יעדע פרייזען
וועלכע פון אונזערע
טעמע אלע 6 - טעלעפאן 291

פרייזען יעדע פרייזען
וועלכע פון אונזערע
טעמע אלע 6 - טעלעפאן 291

Piątek d. 30 marca 1934

ליכט-צינדען 5.50

פרייזען יעדע פרייזען

פרייזען יעדע פרייזען פאר דיין אומגלייכע ברידער פון דייטשלאנד!

זמן אכילת חמץ.
דער זמן פון אכילת חמץ איז
היינט ביז 9.10 א זיגער פריה.
חמץ פערברענען 10.10 פריה.

מ. ש. הירש'ס שולע
ווארשאווער 8 №
נעמט שוין אן צום גייעם זמן חלמידים, צום
יודישען אונטערריכט פון אנפאנג ביז תנ"ך און
במרא. פעהינע ווערען געשולט אלס בעלי - קריאה
(בעל קורא) פון בעסטען טיפ עפ"י כללי חרדיק.

ערקלערונג.
היות הי ממן נאמען סיגורירט צווישען די בעקער-אייגענ-
טימער, וועלכע זאלען אויסגעקען חמדיגע מצות ערקלער איך
פאלגענדעס: ביי מיר האט געדינגען דעם אויפגען צו באקען מצות
מישעל הינדמאן, גארנצארסקא 23, וועלכער האט מיר ערקלערט אז
ער וועט אויסגעקען מצות מיט'ן הסכם פון ראבינאט און קהלה.
היות אבער ווי איך בין געווארן געווארען, אז דאס זענען חמץ-
דיגע מצות, האב איך באד געשטערט צו באקען און פאקטיש
באקט מען גיטש ביי מיר קיין מצות. איך בעדויער, וואס איך בין
אריינגעפיהרט געווארען אין א טעות.

לייזער געלקאפ אלסער מארק 16.
פ. ס. דינעלע ערקלערונג האב איך איבערגעגעבען דעם
געוועזענען רב.

דור-געדינגען מיט טיעפען וועהטאג שטעה איך ביים
פרישען קבר פון דעם הארציגען מענטשן - טריינד און
ווארימען יוד
ישעיהו ווינדמאן
און דריק אויס דער איבערגעבליבענער פאמיליע דעם
טיפעסטען מיטגעפיהל
ש. פראנק.

בוה אנו מביעים את רגשי תשתתפתנו בצערו של חברנו
חיים אריה וינדמאן
למות עליו אביו
ישעיהו וינדמאן
בעבודתך לטובת מדינה עברית על שתי גדות הירדן
תמצא נחומים.
ועדת ברית הצה"ר בניסחוב.

מיר נעמען אנטיל אין צער פון דער
פאמיליע שיוועק
צוליב'ן פריהציטיגען טיט פון זייער ליבען מאן און פאטער
נ"ע מרדכי
און דריקען אויס דעם טיעפעסטען מיטגעפיהל.
מתית נאסבערג אין פרוי.

מאנטאג, ד. 2 אפריל 3 א זיגער נאכמיטאג אין אייגענעם לאקאל
אלע וואלענשטי 3-5, קומט פאר
די אלגעמיינע פערזאנלעכע
פון סוחרים און פאבריקאנטען-פערדיינ
מיט פאלגענדען טאג-ארגונג: עפנונג פון דער פערזאנלעכע (2) וואהל פון א פאריצענדען פון דער
אלגעמיינער פערזאנלעכע (3) פארלעזען דעם פראקאטאל פון דער פרייזער אלגעמיינער פערזאנלעכע.
(4) אונטערנעמען דעם בער-ט פאר'ן יאהר 1933 (5) בעשטעטיגען דעם בודשעט אויפ'ן יאהר 1934 (6) וואהל-
לען פון 4 פערזאנלעכע-מיטגלידער אויפ'ן ארט פון די אנטרענענדע ח"ה: מ. פריסט, פ. פראפארט,
ש. ראדל, ה. שלצער און 5 מיטגלידער אין דער רעזייוואנס-קאמיטע (7) פרייע פארשלאגען.

די פארבעריי און כעמישע וועשעריי
"BENETA"
טשענאטאזער, פ. יאסעלעוויטשא 11
געקענאכער דעם געוועלכ פון דער קאפעלעווארניע
ספעציאליסטעס:
1. צו פארבען לויט מוסטערן,
2. דעטאשירען (ארויסנעמען) פלעקען און וו שטען,
3. אפטיילונג כעמיש צו רייניגען, פלעקען ון פרעסען
קאפעלעווען.
וואשען מענער - וועש אויף שטייף
מיט א דויערהאפטען שפיגעל-גלאנץ.
דער אנטשאלט ווערט געפיהרט אונטער דער לייטונג פון א-
אבסאלוועט פון דער כעמיש-אינד. שולע אין ווארשא מיט א
לאנגעריגער פראקטיק אין ווארשא און לאדז. קאנקורענץ-פרייזען

יודען, שוינט איינער געלד!
ווייניצען אין מנהל "Halwin"
פון דער אין גאנץ פוילען בעקאנטער פירמע
אינה. **הערש ליכערמאן, לאדז**
וועלכע זענען פאר פסח למחרתין מן המחרתין זענען צו בעקומען אין דער פירמע
"ZŁOTY ROG" (אינהאבער: ש. שוואפאק)
טשענאטאזער, מיראוסקא 1 (רוג גייער מארק)
צו גענויעסטע פאבריקס - פרייזען:
1.50 זל. פאר א פלאש
דער פרייז איז
אנהויבענדיג פון
פערסאנלעכע: דאס איז די איינציגע קוועלע אין טשענאטאזער
און אומגענענד, וואו מען בעקומט אונזערע אויסארגיטונגען.
ביי מיר איז אויך צו בעקומען שפירט און שליוואוויץ של פסח און קליינע פלעסלעך
שטענאפאק אין עפשטיין, נייער מארק

כרמל = ווייץ פון דער
שטענאפאק און עפשטיין, נייער מארק.
בעקומט
מען ביי

בעקאנטמאכונג.
כ'מאך בעקאנט מיינע געהערטע קונדען, אז אין דער אלט-בעוואוסטער פירמע
A. WELGRIN
לאקס-הערינג אויך ענגלישע דעליקאטעס מאטאס-הערינג
און צום מארינירען איינפאכע גוטע הערינג
A. WELGRIN, St. Rynek № 1.
די בעסטע
גרויסע
קומט און איבערזיכט
ביי דער בעוואוסטער פירמע

בשר לפסח:
ווייץ אויף ארבע נוסות, מנהל, כרמל = ווייץ
פון ראטשילד'ס וויין-קעלערן צו פאבריקס-פרייזען,
שפירמ, שליוואוויץ, ליקערן כשר לחה הפסה למחרתין מן המחרתין
קאנט איהר בעקומען צו מעסיגע פרייזען אין דער לאנג-עגויטירענדער סימא
"IMPERIAL", Piłsudskiego 7
קאנצ: ה. דראדזיק.

2 זלאטעס א ליטער
די לאנג-
בעוואוסטער
מעד-און וויין-פאבריק אינה. **יוחנן לענטשנער**
גאריפאלרי-גאס 16
פאכט בעקאנט, אז אין מין פאבריק, אויך אין געוועלכ פון ח' פערש טשענאטאזער-אוסקי
אגראדאוו 1 בעקומט מען א ליטער וויין, אויך א ליטער מעד צו 2 זל.
כשר לפסח ווערט גוטע חמורה, ויס, שטארק, עכטער טרויער-וויין און אלטען קרוינעווער מעד
צו זעהן ביליגע פרייזען. - ספעציעל מעד פאר קינדער, וואס מאלען צו בעקומען א גאנץ יאהר.
אויף האף, אז די ג' קונדשאפט וועט זיין העכסט צוטרירען. מיט אכטונג יוחנן לענטשנער

צו דער חתונה פון אונזער ליבער טאכטער און שוועסטער
פייגעלע ברוין מיט ח' אברהם שפירא
וועלכע איז פארגעקומען אין פאביאנין, אונזערע הארציגעסטע ברכות.
מוטער, שוועסטער און ברידער.

אין זאל פון די פייערלעשער.
דינסטאג, ד. 3 אפריל 1934 (2-טער טאג חול-
המועד פסח)
א גרויסער רעפערט
פון בעקאנטען עקאנאמיסט, וויסנשאפטסטאן און זשורנאליסט
יעקב לעשטשינסקי
פון בערלין
א. ד. ט.: **די לאגע פון יודישען פאלק אין**
אונזער אומרוהיגער צייט.
בילעטען-פארשפרייט (פון 49-99 גר.) אין דרוק. פון ח' באטשאן און ביים איינגאנג.

קאמוניקאט.
דערמיט האבען מיר דעם כבוד מיטצוטיילען, אז נאך א לענגערער
הפסקה איז אונז געלונגען צו בעקומען אנערלויבניש פון אינדוסטריע און
האנדעלס-מיניסטעריען אריינצופיהרען פון אויסלאנד
אנאנאסען - פאסטע,
א דאנק וואס די חשוב'ע קאנסומענטען וועלען ווידער האבען די מעגליכקייט
צו בעקומען דעם פול-ווערטיגען אגאנאסען-געטראנק.
יעדער, וואס זארגט פאר זיין אייגען געזונד, זאל דעריבער טרינקען
נור דעם נאטורלעכן געטראנק פונ'ם אמח'ן אגאנאסען-פרוכט.
צוליבע דעם גידיגען צאל זענען די פרייזען בעזייטענד פיליגערע.
"URSUS" Fabryka Napojów Owocowych.
פאר פערזאנלעכע און פרויאטע פערזאנען ספעציעלע פרייזען.

די אלע, וועלכע האבען אנטהייט גענומען אין דער לוח פון אונזער
געליבעטען מאן און פאטער
ישעיי זאב ווינדמאן
וועלכע איז פארגעקומען פרייזען פ' צו ז' ניסן תרצ"ד,
דריקען מיר אויס אונזער איינגעשטען דאנק.
בעזונדער דאנקען מיר די היגע הברה-קדישא.
די אין טיעפען טרויער פערבליבענע
פרייז, זינה, טעכטער און פאמיליע.

מיר נעמען אנטהייט אין דעם גרויסען צער, וואס האט געטראפען די איבערגעבליבענע
פאמיליע צוליבע דעם פריהציטיגען טיט פון זייער ליבען מאן און פאטער, אונזער לאנג-
יעהריגען טריי-איבערגעגעבענען גבאי און בעל-חפזה
נ"ע ישעיי זאב הלוי ווינדמאן
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די גבאים און מחפלים פון ראספשער שטיבעל
ווארשאווער גאס 17.

דעם טיעפעסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פערזאנלעכע-
מיטגלידער ח' **מיכאל רוישעוויטש** צוליבע דעם טיט
פון זיין פאטער

מרדכי
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די גבאים, קאמיטעט אין מחפלים
פון דער שוהל, **אהל יעקב** אלע 4.

טייף ערשיטערט צוליבען פריהציטיגען טיט פון אונזער שטף
נייע מרדכי שיוועק
דריקען מיר אויס דער איבערגעבליבענער פרוי און טאכטער
אונזער טיעפעסטען מיטגעפיהל.
ראם ארבייטער-פערסאנאל
פון דער פירמע שיוועק.

KOWALSKINA
USUWA NAJUPORCZYWSZE
BÓLE GŁOWY
PABRYKA CHEM.-FARMACEUTYCZNA
K. KOWALSKI WARSZAWA

משה אש.

זמן חרותנו

בארען נורלעזונג

(געדאנקען צו אונזער פרייהייט'ס יום טוב).

פון „מזרחי“.

זינטאג, דעם צווייטען טאג פסח
5 גאנצמאנאט וועט אין מזרחי-לאקאל
אלעס (5 האלסטען א דרוש דער בע-
לייטער משה'ס יוסף שמעון קאפלעוויץ
ווערן חינוך-פראגען און די אייפגאבען
פון „מזרחי“.

פון בית"ר.

די נציבות פון פוילישען בית"ר האט
פראקלאמירט די פסח טעג אלס „בית-ר-
וואך“. די בית"ר-וואך איז געוועזענע
דעם שאפט פון א גאנצמאנאטער ארביי-
טער-ארגאניזאציע אין א"י, וועמענס
אפיציעלע גרינדונג קומט פאר חול
המועד פסח. אין משך פון די גאנצע
פסח וואך וועט די קולטורעלע ארבייט
אין אלע קאנגרעסן זיין געווינדענע דעם
רעיון פון א הסתדרות עובדים לאומים.

פון דער רעוויזאנטישער

בעוועגונג.

די פעטיציע-אקציע איז אין פולען
גאנג. יעדע טאג ווערן געזאמלט
פרישע אונטערשריפטען. חברים און
פרעמדע זיצן ביז אין דער האלבער
נאכט און שרייבען די אינדוידועלע
פעטיציע-באשורות צום ענגלישען קעניג
און צו דער פוילישער מלוכה.

דער פעטיציע-קאמיטאט געפונט
זיך אין לאקאל פון דער יודישער קהלה.
שבת, דעם 1-טען טאג פסח 3 א זיי-
גער נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל
פון „ברית-החיל“ א פערזאנלונג פון
אלע רעוויזאנטישע גרופירונגען.

פאנד „למען אסורי ציון“.

די זאמלונג לטובת דעם פערטיידי-
גונגס-פאנד „למען אסורי ציון“ ווערט
אדורכגעפיהרט מיט גרויס ערפאלג.
דער קאמיטעט פון פאנד גרייט זיך
חול המועד פסח אדורכצופיהרן א
גרויסע זאמלע-אקציע.
ווייטערע שפענדונגען ווערן אנגע-
נומען אין דער קאפאטעראטיווער האג-
דעלס-באנק, נייער מארק 4.

אלגעמיינע פערזאנלונג אין פאבר-
קאנטען-און סוחרים-פערטיי.

מאנטאג, דעם 2 אפריל וועט פאר-
קומען אין אייגענעם לאקאל, אלעס
וואלנאשטי 35, די געווענליכע יעהר-
ליכע אלגעמיינע פערזאנלונג פון די
מיטגלידער פון פאבריקאנטען און סו-
חרים-פערטיי. אויפ'ן טאג-ארגונג פון-
נען זיך פערשידענע ענינים, ווי דאס
בשעסטיגע דעם פידושעט פאר'ן יאהר
1934, וואלען פון אויסגעלאסענע
פערזאנלונגס-מיטגלידער.

דרויטען, דאן האט סטעפאנוס. איהם
געקענען א ציכען:
— וי ענטלויפן!

קאלדאמאר איז א חילע געשטאנען
פערטראכט, דערנאך האט ער ארויס-
געקענען א קינדשאל מיט ברילאנצען
בעקעס. אויף דעם קינדשאל איז גע-
ווען איינסקערצט בלויז און הארם:
ערמארדען!

— ווארטען ביז ער וועט איהם רוי-
פאל.

דאס זענען געווען די לעצטע זע-
כער אין דעם בריקע, וואס בריינגיקה
האט אונטערגעשקט קעגן און גאסען
פון זיין פאטער.
רעוואל איז געשטאנען און פילע מאל
איבערגעלעבט דעם בריקע. בריינגיקה
איז געשטאנען און געקוקט, וואס פאר
אנאנדערקע עס וועט מאכען אויף
איהם דער בריקע, וועל וואס האט מורא
אלץ זיך נישט געטרויט, וואס מורא
נעהאט פאר א הארם, וואס קאן זי
אויף אייביג צושטעלן מיט איהר נע-
ליכעכעט.

נאר דרויסען אין דער פינפטער,
ווען קענען וועט מיט זי נישט זיין.
וועט זי איהם זאגען דעם אמת. דאן
וועט ער זעהן, אז זי איז א פערלאזענע
פרוי און נישט קיין קעניגין. ער וועט
זעהן, אז בריינגיקה האט צוליב איהם
אלץ אונטערגעווארען. איהר כבוד,
איהר ריכטום, וועט ער זי בעהאנד-
לען און פאר איהר קעניג.

רעוואל איז געווען ווער שווייגנדיג
לעבעדיג דעם דאזיגען בריקע, וועל
ער האט געוועהן, אז די ציט איז
נאכט זיך צו שטרען פון זיין נע-
לעכעכעט. ער וועט זי מער נישט
זעהן, ער וועט צווייגנען און זיין
(פארט. קומט).

הארץ און דעם טיפפען בעוואוסטזיין.
אז מיט דעם שטעהט און פאלט דער
ציניזם. צי קען זיך ווער פארשטעלען
דאס היינטיגע ארץ-ישראל? און דעם
בארען און אהן דעם קרן קימת. וואלט
דער קרן קימת נישט געווען, וואלט
דאן קיין שום פארטיי נישט געהאט
אבער וואס צו קעמפען. דער באי-
קאט און די פערזיכטונג פון די פוש-
קעס וואלט שוין געווען איבריג, ווייל
ס'וואלט פשוט נישט געווען וואס צו
באקאטירען. אהן דער גרויסער ארבייט
פון קק"ל וואלט דער היינטיגער ישוב
נישט עקזיסטירט און ס'וואלטען אויך
נישט אויסגעוואקסען אויף איהם קיין
פארטייען, וואס זאלען די אייגענע
מאמע ערד וועלען פערזיכטען.

איוב אבער אזעלכע אויסטערלישע
ערשיינונגען, וואס זענען נישט בנמצא
ביי קיין שום אומה ולשון, טרעפן זיך
דאך ביי אונז, טא מוז מען עס פשוט
צושרייבען דער מאסען-היסטאריע, וואס
קומט אלס רעזולטאט פון דער געוואל-
דיגער גלות נישט. אבער די געווענע
און נארמאלע טיילען פון יודישען פאלק
דארפן זיך איין ווייט אומרינגלען ווי
א מויער אונזער נאציאנאלען פאנד און
איהם אבהיטען ווי דעם אפעל פון
אויג און פון דער צווייטער ווייט-היי-
לען די קראנקהאפט ערשיינונגען דורך
אויפקלערונג און ערציוונג.

און דוקא יעצט, ווען מיר שטעהן
אלע פול פערעהרונג פאר דעם גרוי-
סען און הארטען קעמפער פון אונזער
נאציאנאלען בארען - בעזיץ אין לאנד,
צום עהרען פון זיין 70-יעהריגען גע-
בורטס-טאג. זאל דאס בארען-הונגער-
גע פאלק אונטערטראגען אויסשיקען
די גרויסע פאלקס-מתנה-א גיי גרויס
דאך אויף זיין נאמען און פאר זיך-
בארען אונטער די פיס.

היינטיגען חול-המועד פסח וועט דאס
גאנצע פוילישע יודענטום האבען די
געלעגענהייט צו בעטייליגען זיך אין
דעם פייערליכען אפשוט פון דער אק-
ציע פאר'ן „כפר אוסישקין“. זאל זשע
דער דאזיגער פרייהייטס-יום טוב אונז
נישט נאר דערמאנען אין דעם יציאת
מצרים, נאר אויך אין דער היינטיגער
יציאת-גרמניה און דער עקאנאמישער
פערדרענגונג פון די יודישע מאסען
און זאל זי יעצט ווערען דער אויס-
גאנגס-פונקט פאר א נייער גלאנץ-
עפאכע אין דער יודישער געשיכטע.

כ. פאגעלמאן

וואויל איז דעם פאלק, וואס קען
זיך קאנצענטרירען אויף די פונדאמע-
טאלע ווערטען זיינע און וואס ווענדעט
נישט אב זיין אויפגעקומענע פון
דעם הויפט - ציעל צו וועלכען ער
שטרעבט. מען קען זיין מחולק וועגען
די מעטאדען, וואס פיהרען צום ציעל,
אבער איינס איז קלאר, אז אין דעם
קאמף ארום די מעטאדען טאר נישט
דערווייל פערלירען געהן דער עיקר.
דאס איז א אלף בית, וועגען וועלכען
עס דארף אפילו קיין ווארט נישט פער-
לירען ווערען. ליידער געפינען זיך
אין דער ציון. מחנה מענטשען, וואס
מאכען פון מעטאדען א עיקר און זע-
נען גרייט צוליב דעם צו פערזיכטען
אפילו דעם פאלקס-אויס, וואס איז מיט
אזוי פילע ווערטאג און קרבנות דורכ'ן
פאלק אויסגעטרוימט געווארען.

האבען מיר דאך אלע אונזער
פרייער ציוניסטישער יוגענד מיט די
ציהן געקריצט אויף דעם עלטערן דור,
וואס האט דאס וויכטיגסטע פערזאנלע-
סינט און זיך נישט בעמיהט דעם פאלקס-
גראשענס צו קאנצענטרירען פאר דעם
אויסקויף פון דעם פערזאנלעכען האט
דען אין א"י, ווארום געפיהלט האט
יעדער פון אונז מיט זיין נאטירליכען
זעלבסטערעהאלטונגס - אינסטינקט, אז
עקאנאמישע אונטערגעניגקייט און פא-
ליטישע פרייהייט קען מען זיך נאר
דאן ערווערבען, ווען מ'פערמאגט א-
אייגענעם בארען אונטער די פיס מיט
א זעלבסט-ארבייטענד פויערסטום. און
נישט אומזיסט האט דעריבער אויס-
קין, וואס האט אין זיך קאנצענטרירט
דעם געווענען מאסען-אינסטינקט פון
פאלק, זיין גאנץ לעבען אבערגעגעבן
פאר דעם גרויסען ווערק פון גאולה

דיג, וואס וועט זיין ווייטער מיט די
רעשט יודען, וועלכע געפינען זיך נאך
אין לאנד.

מיר דארפן אבער נישט פערלירען
דעם מוט און האפנונג, מיר מוזען זיך
אלע פערזינליכע און ארבייטען צווא-
מען פאר א בעסטערע צוקונפט.
דאס שטארקע גלייבען, אז „השמה
עבריי-היינט וועט פארקעכטעט,
לשנה הבאה בני חורין-דאס צווייטע
יאהר וועלען מיר זיין פריי אין איי-
גענעם לאנד, דאך אונז בענייטסטערן
ווי אין די אלטע צייטען.

די צייט פונם „פסח לעת ד'-דאס
היינט-פון דער יודישער בעפרייאונג
און אויסלעבונג מוז און וועט קומען!

היהודים קרושעוואן בראש אין יאהר
1902 אונטער דער הערשאפט פון טי-
ראנישען צאר ניקאליי אויסגעפיהרט א
בלוט-באר איבער די יודען, און דאן
זענען מיט א שרעקליכען טויט אומ-
געקומען עטליכע צעהנדליג יודען און
אייניגע הונדערט זענען געווארען שווער
פערזאנלעכע. און אויסגעפיהרט איז
געווארען די דאזיגע מערדער, פסח,
בכדי די יודען צו פערשטערען זייער
נאציאנאלען יום-טוב.

אין שפאניען אין דעם לאנד, וואו
די יודען זענען ארויסגעטריבען געווא-
רען, איז בעת עס איז אנגעקומען דער
פסח דורך די שלוחים פון דער איני-
קוויזיציע ארגאניזירט געווארען א
שטרענגע שמירה איבער די אנוסים
וועלכע זענען געבליבען אין לאנד און
נאך פליגט אנגענומען די לאנדס-רע-
ליגיע, און וויי איז געוועזען צו די,
וועלכע זענען געכאפט געווארען בעת'ן
פראווען דעם סדר אדער עסען מצות.
יודען האבען אבער זיך נישט אונ-
טערגעגעבען: זיי האבען זיך נישט אב-
געזאגט פון זייער בעפרייאונגס-יום-טוב
און אפילו אין די פינסטערע צייטען
האבען זיי מיט שטארק און זיכערהייט
אויסגערופען ביים סדר-טיש: „בכל דור
ודור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה
מצילנו מידם“ - אין יעדען דור שטעהט
מען אויף אונז אויף, אום אונז צו
פערטייליגען, און ג-ט רעטעט אונז פון
זייערע הענד.

נישט קוקענדיג אויף די מוראדיגע
אונטערדריקונגען, האבען די יודען אי-
בערגעלעפט די פינסטערע צייטען און
ארויס מיט נצחון.

עס איז געקומען א בעסערע צייט
פון פרייהייט און מענטשליכקייט. יודען
האבען געקומען גלייכערגעכטיגונג...

די אנטיסעמישע העצעס און
רדיפות געגען יודען האבען אבער נאך
ווייטער נישט אויפגעהערט, עס לאזט
זיך עפטערס הערען פון פערשידענע
ערטער וועגען אפפאלען אויף שוואכע
און אנגעכעטיגע יודען, און דאס דער-
מאגט אונז די פינסטערע צייטען.

עס וועט קלעמען ביים הארץ היינ-
טיגען פסח, ווען מיר וועלען זיך דער-
מאנען ווי אזוי אונזערע דיטשע ברי-
דער, וועלכע זענען צוליב היטלער'ן
ארויסגעטריבען געווארען פון זייער
היימלאט, פערברענגען דעם דאזיגען
בעליבטען יום טוב, זייענדיג נע ונד.
א שרעק וועט אונז אנגעמען קלערענ-
ען זייערע הענד.

פסח איז געוועזען דער גרעסטער
נאציאנאלער יום-טוב, בעת די יודען
זענען געוועזען אין ארץ-ישראל. פון
דער גאנצער וועלט האבען יודען עולה-
רגל געוועזען נאך ירושלים. עס האבען
זיך דארט צוזאמענגעטראפען עלטערן
מיט קינדער, ברידער מיט שוועסטער,
חתנים מיט פלות און א פייערליכקייט
און שמחה האבען געהערשט ביי אלע
און איבער אלעם. אויך פלענען אין
דער פסח-צייט פארקומען די וויכטיג-
סטע פאלקס-פערזאנלונגען וועגען פא-
ליטישע און אנדערע פראגען.

ווען די רוימישע מלוכה האט בע-
קומען די הערשאפט איבער'ן יודישען
לאנד, האט זי זיך שטארק געשראקען
פאר דעם יום-טוב, בעת וועלכען דער
יודישער נאציאנאלער גייסט פלעגט
זיין זעהר אויפגעהויבען.

די רוימישע רעגירונג האט שטענדיג
פאר פסח פערשטארקט איהרע גארני-
זאנען אין ארץ-ישראל און געציטערט
פאר אויסגעוועהנליכע געשעהענישען.
לויט דער רוימישער סטאטיסטיק זענען
זיך אויף פסח צוזאמענגעקומען קיין
ירושלים ביז צוויי מיליאן יודען, און
די רוימער האבען געהאט פאר וואס
מורא צו האבען.

אין ווירקליך האבען אלע אויפשטאנ-
דער, אפילו דער אויפשטאנד פון בר
פוכבא'ן, געגען דער רוימישער מלוכה
— זיך אנגעהויבען אין פסח.

נאך דעם אומגליק, וואס האט גע-
שראפען די יודען, ווען זיי זענען צו-
זעהן און צושפרייט געווארען איבער
דער גאנצער וועלט, האבען זיי פונ-
דעסטוועגען נישט אויפגעהערט צו רע-
כענען פסח פאר'ן גרעסטען נאציאנא-
לען יום-טוב פון בעפרייאונג. דער יום-
טוב האט זיי געגעבען פה גרינגער
איבערצושטרענגען זייערע צרות אין גלות
— א גאנץ יאהר.

זייערע שונאים האבען אבער דאס
נישט געקענט די יודען פערגינען. עס
זענען ענטשטאנען בלבולים, אז יודען
ברויכען קריסטליך בלוט צו מצות. די
כוונה פון דעם בלבול איז געוועזען צו
פערשטערען זיי דעם טייערען און בע-
ליבטען יום-טוב, פסח, און עס זענען
ארויסגערופען געווארען צוליב דעם
אנפאלען אויף יודען.

אין קישטעווען (אמאל רוסלאנד, היינט
רומעניען) האבען די דארטיגע אנט-
סעמיטען, אזוי - גערופענע „שווארצע
מאה“, מיט זייער אנפיהרער דעם צורר

די לעצטע טעג פון יהודה

היסטארישער ראמאן פון פ. שטאטער.

(פארשטעלונג).

אין האב איהם צוליב געטוהן אין
ערות געוואלט. דערפאר האב איך וואך
נעהאלטען גלייך ווי מיר אינטערעסירט
דאס גארנישט, כדי אספסמינס וואל
נישט וויסען, אז איך האב עפנים צו
טהון פון יוסף'ן אספסמינס האט מיר
אויף געוואלט, אז ער איז נישט אינ-
שטאנד צו שטעלן יוסף'ן און דערי-
בער וועט ער איהם אפשיקען צו גע-
ראטען. איך האב איהם געקענטפערט,
אז מיר פיהר דערויף ווער לייד און
באלד וואך געווענען צו שטעלן ווע-
נען דעם פערד, וואס איך האב איהם
געשענקט, כדי אספסמינס וואל גלייכען,
אז מיר איז אלץ איינס. דערפאר האב
איך געקענען יוסף'ן א ציכען און ער
האט שוין פערשטאנען, וואס צו טהון,
ער איז פלייגנדיג פערוואנדעלט געווא-
רען און א נביא און זיך געווענען צו
אספסמינס.

— די גלייכעס, אז די האטס נע-
פאנגען יוסף דעם נשיא, וואס מיר אבער
וויסען, אז איך בין אויך א כהן און א
נביא. וואך א נביא בין איך געקומען צו
דיר וואנען, אז נישט אומזיסט האב
איך זיך איבערגעגעבען. דאס האט
מיר נאם געהעסען. וואלט איך דען
נישט בעסער געשטארבען, אדער קו-
סען צום שונא, ער וואל מיר בעלמדי-
גען איז דען נישט געלעבט פאר א
יודישען פערלעהער צו שטארבען, אי-
דער געקומען צום שונא?

איך בין געקומען, וועל נאם האט
אין דעם האט נערערט מיט התלהבות
און איהם איז געלונגען אפסעל צו
ווינקען אויף אספסמינס. דאן האב איך
זיך געווענען צו שטעלן און ווי
גלייכע לופט געוואנט, אז די כהנים ווע-
נען ווינקליך אויף נביאים. דאס האט
געווינקט אויף אספסמינס, ער האט

בעפילען, מען וואל איינזעצן יוסף'ן
אין געקענעניש. דערמיט איז יוסף
געקענט געהאט פון שוים, וועל
נערן וואלט איהם זיכער פערזאנלעכע
יוסף האט מיר געשקט וואנען, אז ער
וועט מיר טיב קעמאל נישט פער-
נעמען און ער וועט מיר ווינקליך צו-
ניץ קומען. אבער דא, בריינגיקה, האט
אנרופט ווייטער געשריבען, דארפסט
נערענען דעם שבויה און געדענק, אז
מיר מוזען ווינקען אויף שוים איהם
צו צוהייען. איך האב אונטערגעגעבן
א באל און איינגעלאדענע אספסמינס
מיט זיין ווען שוים צו פיהרען ווער
נאחן. אספסמינס וועל עטליכע וואכען
רווען פון זיין ארבעט. דעריבער וועט
איך זיך, דאס ווען קאלדאמאר האט
דיר איבערגעגעבן דעם בריקע, וואס
פארברייטען אלע ווי געהעריג אין בע-
זיטונג דאס, וואס קען אויפגעקען
אספסמינס און זיין ווען שוים, איך
האב, אז די האטס מיר פערשטאנען.

בריינגיקה און אויפגעשרינגען און
ארויסגעקומען דעם בריקע. נאך קיין
מאל האט אנרופט נישט גערעדט מיט
איהר אויף אפאל, ער האט נאך קיין
מאל נישט ארויסגעוויזען אזוי פילע
גלייכענישען און איינגעליבעט. ער
פערלאנגט, וואל פערליקענען איהר
ווינקליכע ליבע, פערניכטען, וואס
איהר איז באמת שווער.

דאס וועט קיינמאל נישט ווען זי
וועט נישט ערליבען, אז מען וואל דעם
דאזיגען אויף ביי איהר צונעמען צו-
לייב דעם דאזיגען אויף וועט זי קעם.
פען וואנאר מיט איהר ברודער,
צעהלע דען די ליבלייך די צעהלע פון
די יענער, בעת ווי וועל רעסען איהר
קינדע

וואל ער קומען און דאן וועט זי
וואל ער קומען און דאן וועט זי

וואל ער קומען און דאן וועט זי
וואל ער קומען און דאן וועט זי

וואל ער קומען און דאן וועט זי
וואל ער קומען און דאן וועט זי

וואל ער קומען און דאן וועט זי
וואל ער קומען און דאן וועט זי

וואל ער קומען און דאן וועט זי
וואל ער קומען און דאן וועט זי

וואל ער קומען און דאן וועט זי
וואל ער קומען און דאן וועט זי

איהם ווינקען.
אבער נישט ער האט די מאכט, ער
קאן זיך צווינגען, ער וועט זיך פאר קיין
שום וואך נישט אפגעשעלען.

בלויז איין עצה איז איהר פערבלי-
בען ענטלויפען איבער ער קומט.
וואהין וואל זי אבער לויפען וואס פאר
אנארם איז ענטשפערענדיג פאר איהר
עס איז אלס איינס, רעכטס אדער
לינקס, נאר זי וואל מער נישט הע-
רען די הויז-הערסער פון אנרופט.

וואס איינטערעסירט זי דערהער, וואס
געהער זיך פון איהר אן אמתה וואס
וועט זי האבען, אייב זי וועט זיין די
הערשערין פון דער וועלט זי וועל
זיין א פרוי ווי אלע אנדערע פרויען.
זי איז אויפגעשטאנען, צוריסען דעם
בריקע און א וואונק געטון צו סטעפא-
נוס.

— זי וועלען ענטלויפען. נאך היינט
פיינאכט... זי, רעוואל און סטעפאנוס..
וואהין?

זי האט זיך איינגעשטעלט.

— וואהין?
קליין ירושלים: צו דעם הארץ פון
איהר פאלק! דארט איז פעהראן א-
רט פאר רעוואל און פאר דער טאכ-
טער פון די חשמונאים דארט וועט
זי ענטשעקען איהר הארץ, אויסוואנען
איהר געליבעטען די ליבענס, וואס זי
האט איהם דערצעהלט. ער וועט איהר
מוחל זיין, וועל ליבע פאר ליבען.

דאס אלץ וועט זי איהם זאגען אויף
דעם וועג אין דער פיינסטער, כדי ער
וואל נישט וועהן זי פערשעהמט זי
ווען סטעפאנוס האט געוועהן ווי
די קעניגין איהל זיך, האט ער אויך
זיך אנגעהויבען ווילר אפליען. בריינגיקה
איז ארויסגעוואנען.

קאלדאמאר איז נאך געשטאנען אין

קאלדאמאר איז נאך געשטאנען אין

קדש
מצד קידוש איבער וויין, און אויב
די האסט נישט קיין געלד צו קויפֿען
וויין וויין, קאנסטו יוצא זיין מיט רוי-

נישט קיין חמץ נישט קיין מצה

א פסח'דיג מעשו'לע.

עטליכע וואָכען שפּעטער איז אַ צוויי-טער אָרעסטירט געוואָרען צוליב'ן זע-בען הטא. זיינע עלטערען האבען גע-פיהרט אַ חקירה וריישה, כדי צו דער-גען, וואס פאַר אַ זכיתים דער ער-שטער האט געהאַט, ווערענדיג בעפרייט-מעגליך וועט געלונגען די זעלבע מאָ-טיווען אנצווענדען אויך לגבי זייער ווזה.

דאס איז דער פשט פון פסוק: בכל דור ודור—אין יעדען דור—חייב אדם לראות את עצמו—דאָרף יעדער צו קי-מען צו דער מדרגה, באַלוי הו א יצא ממצרים, צי אויב ווען ער וואָלט גע-וועזען אין מצרים, וואָלט ער אויך אויסגעלייזט געוואָרען. דען די מעלות צוליב געוואָלטען די יודען זענען בע-פרייט געוואָרען זענען: שלא שינו את שמם: דאס, וואס זיי האבען זייערע נעמען נישט געענדערט, ווייל מיט די זעלבע נעמען: ראובן, שמעון, לוי א. א. וו, וואס זיי האבען געטראגען, אָנקומענדיג נאך מצרים, האבען זיי זיך גערופען אויך אַרויסגלייזטע פון דאָרט; שלא שינו את לשונם—זיי הא-בען נישט געענדערט קיין פרעמדע שפּראַך, נאָר געהאַלטען זיך אין זייער נאַצי-א-נאַלער שפּראַך—לשון קודש; שלא היה בהם דלטריום—עס איז צווישען זיי נישט געוועזען קיין מוסורים, וואס זאָ-לען אונטערטראָגען אין סקאַרב אויף אַ קאָנקורענט, אַז ער מאַכט אַ גרויסען אומזאָן. דער בעסטער בעווייז איז, אַז ווען די יודען האבען זיך געבאָרגט ביי די שכנישע מצרים גאלד און זיל-בער, האט זיך נישט געפינען קיין איינציגער יודישער מסור וואס זאָל אויסזאָגען, אַז די יודען האבען נישט בדעה מעהר אַהין צוריקצוקומען. די זעלבע מעלות דאָרף יעדער יוד אין זיין דור האבען, דאמאלס קען ער זיכער זיין, אַז ער וועט—אזוי גוט ווי זיינע ברידער וואס זענען אויסגעלייזט געוואָרען אין מצרים—בעפרייט ווערען פון יעצטיגען גלות.

די פיער קשיות פון די ארבעה בנים צו זייער טאָטען, א מצה-קויפער אין א גע'אסר'טער בעקעריי

דער ערשטער ווזה, דער חכם, זע. הענדיג ווי זיין פאָטער איז בודק חמץ, פרעגט: טאָטע, די זוכסט אין אַלע ווינ-קעלעך אַ שטיקעל חמץ, יעדעס בריי-זעלע ביזט דו מבשר, און דאָ ליגט אין דער שאַנק 20 קילאָ חמץ'דיגע מצות, וואס זענען דורכ'ן ראַבינאָט אָנערקענט געוואָרען אַלס חמץ גמור, פאַרוואס טהוסטו דאס נישט אַוועקרוימען? דער צווייטער ווזה, דער רשע, פרעגט: נאָך וואס ברויך איך מיך צו

נישט איבערצעהלען. און גערעכט איז ר' עקיבא, וועלכער טייטשט אויס, אַז פון יעדע כפה וואָסען אַרויס אַ סך מפות, דאָכט זיך, אַז די גרעסטע מכה וואָס יודען פערמאָגען, זענען די פער-שירענע פאַרטייען. היינט נעמט יעדע פאַרטיי, וואָס טיילט זיך אויף קליינע פאַרטייעלעך, האָט איהר אַ סימן, אַז אויפ'ן יודישען קערפער זענען פער-הא-נע אָהן אַ שיעור מפות...

דאָ האָבען מיר יודען נאָך אַנדערע מפות, ווי דאָכאָדאָוע, אַבאַרטאָווע, דראָגאָווע, קמאָווע, שילדאָווע און אז"ו אז"ו. דאָן קומען צו פסדר נייע מפות, ווי אינדוסטריע-געזעץ און אַנ-דערע. וואָס-וואָס, נאָר קיין מפות דאָ-קען נאָט פעהלען אונז נישט, און עס וואָלט ווירקליך שוין געדאַרפט זיין — דיינו.

וואָלטען מיר נאָר געליטען צרות צוליב די פערשידענע שטייערען, וואָלט דאָך אויך גענוג געווען. וואָלטען מיר אויפער די שטייער-צרות נאָך גע-האָט אויסצושטעהן בלויז פון די פער-שירענע כולגאָנעס, מיט זייער אַנטי-יודישער העצע, וואָלט געווען דיינו. וואָס קומט אָבער אַרויס, אַז מיר האָ-בען צרות פון אונזערע אייגענע ברי-דער, וועלכע ווילען אויפמערסען איי-נער דעם אַנדערען, איז לכּפּר על כל עונותינו — זענען מיר טאָקע דאָס איינציגע פּפּרה-הינדעל פאַר דער גאַנ-צער וועלט.

מצה זו. וואָס האָט זיך היי-יאהר אָנגעהאן ביי אונז מיט די מצות? אַלעס ליט דערצעהלען, אַז זינט זיי גערענקען איז נאָך אין טשענסטאָכאָו נישט פאַר-געקומען אַזא מעשה רע, אַז בעקער זאָלען זיך דערלויבען צו באַקען מצות אָהן הכשר פון רב, נישט אַראָנגעבענ-דיג קיין קמחא פאַר די אַרימע לייט.

מרור זה. דערפאַר פעהלט אונז נישט קיין מרור. און נישט בלויז פסח עסען מיר זיך אַן מיט איהם, נאָר אויך אַ גאַנץ יאהר. אויף מרור דאָרף מען נישט האָ-בען קיין פאָטענט און מען דאָרף נישט באַהעלן קיין שטייערען — מרור טיילט מען גרויסע פאַרציעס, אזוי, אַז עס סטייט פאַר אַלעמען גענוג. הונדערטער אַרימע לאָקאָטאָרען פיה-לען אַ גאַנץ יאהר דעם טעם פון מרור, וויסענדיג, אַז זייערע בעלי-בתיים האָ-בען אויף זיי עקסמיסיעס.

לפּיכך. פונדעסטוועגען סאָר מען זיך נישט צו-פיעל מייאש זיין, נישט צופיעל טרוי-ערן, וואָרום מען ווערט איינציגווייז געוואוינט מיט די צרות, אַז מען לעבט שוין מיט זיי אין פריידען. מאַך אַ פּרעהליך פנים, פּרעה דין, זאָלען די שונאים נישט וויסען וועמען דער שיד קוועטשט, וואָרום סוף כל סוף וועלען מיר מנצח זיין. און זאָל מען האָפען, אַז עס וועט דאָך קומען די צייט און עס וועט אַנריקען דער טאָג, ווען מיר וועלען אויסגעלייזט ווערען פון די גלות-קייטען — משעבוד גאללה, דא-מאלס ווען ביי אלע יודען וועט זיין די פערשטענדנס פאַר דעם גרויסען אידעאל פון דער מיסיע פון יודישען פאָלק.

איצט מאַך הפסקה, נעם דין עפיס טועם צו זיין פון די מאכלים, אויף וועלכע דו האָסט אַזוי פיעל מיה און שוויט פערזאָסען, ביז דו האָסט זיי דיר פערשאפט.

מענשען וואָס קענען מאַכען זייער לע-בען פאַר אַנאייביגען יום-טוב און לע-בען מיט א סדר, מיט אַ טאָלף — אַט אַזוי האָט די אַרימע, אויסגעהאַרעווע-טע אַרבייטער פרוי געטראכט און בשעת מעשה אַרויסגעשיקט אַ פאַר טרערען אויף איהרע בלייכע באַקען. און ווען אונזער העלד איז פּערטיג געוואָרען מיט אַ האַלבער הגדה, האָט ער זיך גענומען צום פסח'דיגען מאָל-ציט. ער האָט געגעסען מיט אַפּעטיט און פערטרינקען מיט וויין. צוויי פיינערלעך האָבען זיך אַרויס-געריסען פון זיינע אויגען און געבלי-בען שטעהן אויף פרוי'ס פנים...

לעך און זיך גענומען רויטלען... נאָכ'ן מאַלצייט האָט אַ קינד גע-עפנט די טהור און מען האָט אַריי-געלאָזען אליהו הנביא'ן און אונזער העלד, דער מלך, האָט זיך אויפגע-שטעלט, גענומען אין האַנד אַריין אַ כוס מיט וויין, אויסגערופען הויך אויפ'ן קול: „ברוך הבא" און דאָס ציכטיגע שטיבעל האָט אויפגעכאַפט זיינע ווער-טער מיט יראת הכבוד, מיט אַ שטילען פלאַטער... און ווען אליהו הנביא איז „אַרויס" פון הויז, האט ער, דער העלד אונזער-רער, געענדיגט די געשיכטע וועגען דעם יוד'ס בעפרייאַנג אין אַ לבנה-דיגע נאָכט האט אויפגעכאַפט די ווער-טער זיינע און זיי צוטראגען איבער די גאַסען און געסלעך, און דאָרט האָט זיי אַ פּסח'יגן ווינטעל אויפגעכאַפט אויף זיינע בלויע פליגלע און איז מיט זיי אַוועק אין דער ווייטער ווייט-קייט און זיי איבערגעגעבען צו די הויכע בערג און טיפּע טאָלען, צו די יונגע גרעזעלעך און די ערשטע פריה-לינגס רויזען וואס זענען געווען בע-שטויבט מיט אַ זילבער שטויב... אַט אַזעלכע פסח'ן האט אונזער העלד געפיערט יאהרענלאַנג...

ער האט ווי עס א געמאַכט אַ לע-בען און געהאַט אַ גאַנץ יאהר חמץ און פסח-מצה. אָבער די צייטען האבען זיך אינ-גאַנצען געענדערט, זיי זענען געוואָרען ערגער, ביטערער, און ער, אונזער העלד—עלטער און שוואַכער. און פון אַרבייטען איז אַבגערעדט, נישט עס איז דא, נישט ער קען. און טאָמער איז ערגיץ יאָ פּרעהאָן אַ טאָג אַרבייט, זוכט מען אַ יונגע מענשען, אַ פלינקען, אַ שנעלען; מיט פרישע פחות און הייס בלוט אין די אַדערען — איהם וויל מען נישט מעהר.

סוף אייננעמען—די „גאָזטאָ גאַרדאָ-וואָ" לייט, וואס האבען זיך געשטעלט אַ ציגל אין לעבען אונז אַפּצומעקען פון דער וועלט—מיר זענען זיי צופיעל אין די אויגען, זאלען אַ סוף אייננע-מען די יעניגע, וועלכע העצען, אַז ווען יודען פאהרען צוריק פון בית-עולם, זאל מען זיי אראפּפּען שטיינער און צובלויזיגען, און דערביי שטעהען זיי, די ווילדע בעסטיעס און לאַכען מיט אַ סאָדיסטישער הנאה. זאלען זיי אַפּגעמעקט ווערען פון אונטער'ן הימעל און זאלען שוין קו-מען בעסערע צייטען. הלאָ!

לויב גאָט און דאָנק פאַר די נסים, וואס מען טהוט מיט דיר, וואָרום אויב מען לעבט נאָך פאַרט אין דער אַנגע-גליהטער אַטמאָספערע פון חיה'שען אַנטיסעמיטיזם, איז עס ווירקליך איינע פון די גרעסטע נסים.

לשנה הבאה בירושלים. דאס וועט קאנען מעגליך זיין, אויב ענגלאַנד וועט ענדערן איהר פאליטיק, אַבשאַפּען דעם סערטיפיקאַטען סיסטעם און וועט נישט מאַכען קיין אַבליאָוועס אויף טוריסטען. דערווייל אבער קאן מען נאר יאָזא זיין דערהיט, וואס מען זאגט עס אין דער הגדה און יאָ—אויך חלומ'ען מעג מען דערפון... חסל!

אַט האַלטען מיר שוין ביים ענדיגען דעם סדר און מיר ווינשען זיך, אַז מען זאל ווידער דערלעבען איבער אַ יאהר, נאָר אין בעסערן מוט און ביי בעסערע פערדינגונגען.

כאָטש געה אַוועק אין אַ „מושב-זקנים" אַבמוטשען זיך די לעצטע פאַר יאהר. די קינדער זענען גרויס געוואָרען און אַוועק פון הויז; ער ווייטט אַפּילו נישט וואו זיי געפינען זיך. געהערט האט ער, אַז די עלטסטע טאָכטער, מירעל, געפינט זיך ערגיץ אין דער פּראָווינץ. אָבער זי לאָזט זיך נישט הערען; מן הסתם שעהמט זיך זיך... און איינער פון זיינע זיהן איז ערגיץ אין אמעריקא וואס ער טהוט דאָרט, ווייטט ער נישט; ער שרייבט נישט... זיצט ער און קוקט אויף זיין פרוי, און זי קוקט אויף איהם און ביידע זיפּעצן...

ביידע זענען אַלט און גרוי; ביידע דערמאָנען זיך די אמאליגע יאהרען, זייער יונגע, זייער ערשטע בעקאַנט-שאַפט, זייער ערשטע באַגעגעניש, דאָרט ווייט, אין יענעם שטעטלעך, אין יודי-שען, ערגיץ אין אַ וואָלד. און דער וואָלד האט גערוישט מיט ליבע.

און זיי האבען זיך ערקלערט אין ליבע און וואָלד, זיך געהיט פאַר די עלטערען... איצט זענען זיי עלענד, אַלט און גרוי און צובראָכען. די נויט, די צרות, דאס לעבען האט זיי איינגעבויען.

און אַט איז שוין מאָרגען ערב פסח, אין זייער שטוב איז נישטא נישט קיין חמץ, נישט קיין מצה; נישט קיין וויין, נישט קיין פלייש.

בלויז מרור... מרור... זיי וואָלטען געקענט פערטיילען אַלע מענשען פון לאַנד מיט מרור... וואָלט כאָטש געווען חמץ אין הויז, איז דאס אויך נישטא.

און די שכנים וויסען נישט; זיי אליין שעהמען זיך צו בעטלען; זיי ווע-לען בעסער אויסגעהן, איידער בעט-לען — — —

און ווען דער יום-טוב פסח וועט שפרייזען מיט שטאָלץ איבער די אי-דישע גאַסען, ווען די וון וועט אַרונ-טערשיקען גאָלדענע פּאָהנען פון די בלויע הימלען, און יונגע גראָזען ווע-לען אַרויפלאַכען צו די בלויקייט—ווע-לען אונזערע צוויי עלענדע זיצען פערהונגערטע, פערשטאָכטע און וועלען חלומ'ען פון עסען. אין הויז וועט נישט זיין נישט קיין חמץ, נישט קיין מצה. בלויז מרור... מרור... מרור...

ב. ק-ר

חד-גדיא. אַט האָסטו דעם מוסר פון לעבען, איינער פרעסט אויף דעם צווייטען, כל דאליים גבר — ווער עס איז שטאַרקער, דער פערשלינגט דעם שוואַכען. וואָלט עס אַבער נישט געווען אזוי שרעקליך, ווען מען וואָלט נישט אַריי-געלייגט די יראה אין דער טמאה, איינער טהוט דעם צווייטען שלעכטס נישט דערפאַר, ווייל ער וויל לעבען אויף יענעם'ס חשבון, נאר דערפאַר, וואס ער האט אויך געזינדיגט, וואתא כלבא ונשך לשנא דערפאַר, ווייל דאכלה לגיגיא—אזוי איז אונזער גאַנץ לעבען: מען פרעסט איינער דעם אַנ-דערן אויף מיט די קאָפּטעס. דער סוף וועט אַבער זיין יראה און דער קומען די צייט, ווען מען וועט אפילו דעם מלאך המות, וועלכער איז דער שר פון טויט, דער סימבאָל פון אַלדאס-בייז, אויך שחט'ן און דאמאלס וועט אפשר בעסער ווערען אויף דער וועלט. האַלאָ! שלאָף נאָך נישט איין, זאג נאך א שטיקעל שיר השירים.

פערנעס אויף אַ מינוט וועגען דעם פּראָזאָאישען לעבען מיט אַלע זיינע מיאוס'קייטען, הויב דין אויף אַביסעל העכער, טראַכט וועגען העכערע גע-דאַנקען, וועגען דער פּאָעזיע, וואָרום אַנדערש וועט ווירקליך נישט זיין אויס-ציהאָלטען.

לריה שמניך—דערהויב אונזער נשמה בעפליגעל זי און זאָל אונזער גייסט-זיע מלאָען אַ שענער, העכער, גייסטיג לעבען און זאל דער יום-טוב פון חירות וואס מיר פייערען היינט נאָר אַלס אַנדענקען, ווערען אַ פאָקט אין אונזער טרויעריג פינסטער לעבען. מיר זאלען ווי ס'זאָגט דאָרט זשאַפּאָטיניקל—זיין די אמת'ע פרינצען, די בני-מלכים פון ביי-דע זייטען ירדן...

לויזתן

פ. ב-ץ.

פּעאַנאַטער=נאַטיצען.

קאמעראַל־טאטער. „דער און יענער“ קאמערע אין 3 אָפּטען פון קעדרוינ-סקי. רעזשי: דעמביש.

ב. פילינאק אין זיין אינטערעסאנט ווערק וועלען אַמעריקאַ, כאַראַקטערי-זירענדיג די בעציהונג פונעם אַמערי-קאַנער צו געלד, דערצעהלט, אַז אין אַ דאָרטיג סתם שטעטלעך דעצידירט צי דער חשבונ'ער בעל-בית זאָל ויצען מיט זיין שכן זונטאָג פאַר'ן טויער די הויך פון יענעם פערדינסט. אויב דער פשוט'ער אַרבייטער, צ. ב. פער-דינסט אַ דאָלער מאַהר אַ פון דעם בעאַמטען, פון דעם אינטעליגענט, קומט איהם צי אַכטען, ד. ה., אַז ער איז ענדער ווערט התקרבות פון שליחמול-דיגען בעאַמטען. און מיט איהם דאָרף מען זיך חבר'ן.

דער כח הכריע פון אַלעמען איז דער דאָלער: ער פּערניגט די מענש-ליכע געזעלשאַפט, ער רעגולירט די שיכטען-שטייגערונג און דעצידירט מיט וועמען זאָל ויצען דער בעל-בית פאַר'ן טויער און אויסמועסען דאס שטע-טיל-נייעס.

ביי אונז האט לעת-עתה נאך ביל-דונג אַ געוויסע ווערט, מ'איז מקרב אַ געבילדעטען, אָבער אויך כמעט צו-לייב זיינע פערדינסט-פעהיגקייטען, וועלכעס ווערט אויך ביי אונז די קרי-טערע פון בעאַבונג, פעהיגקייטען און רעספעקס.

ס'איז דעריבער אַ סאָסיפּאקציע „אַריינצוכאָפּען“ זיך אין טעאָטער און כאַטש דאָרט בעאַבאָטען אַנאָדערע בעציהונג צו טאָלאַנט, נאָרען זיך כאַטש צוויי שעה, אַז פעהיגקייטען, איידעל-קייט קענען אויך אַמאל דעצידירען, איבערווענען אין יחוס צווישען מענ-שען.

דעריבער הונט דאס ווערק איבער-שעט אפּשר די איידעלקייט פון מענ-שען און דער צוגאנג פון מחבר איז אין אַ געוויסער מאָס אַנאָדערע-טערי-בענער, וואָרט אַלע יונגע מענשען אין דאָזיגען ווערק זענען, אויך אונזערע צייטען, מאָדע אידעאָליסטיש, זעהט מען עס פאַרט מיט הגאָה, מיר גאָרען עפּים נאָך אַזעלכע טיפּען, ווי דער הויפט-העלד איז, מיר לעבען מיט זיי מיט, פיהלען דעם פיבער פון זייער קינסטלערשער נשמה, דעם ציטער פון זייער קינסטלערישען איך און ווערען פעהויכט פון דער געלייטערטער וועה-טאָג אין צער, וואס זיי לעבען דורך אויף זייער צאָנדיגען, מיהפולען וועג.

אמחיצע נביאישע ווערטער.

פסח-פעליעטאן.

שטאַק ערמידעט פון ערב פסח'די-גען האַרמדיער בין איינמיטען סדר איינגעדרימטעל און אין מוח האט זיך אָנגעהויבען וועבען עפּים אַ פאַנטאַזיע, וואס איז געווען צונויפנעמישט מיט לעגענדע. עס האט זיך מיר אויסגע-דאַכט, אַז איך זיך ביים סדר און ווען מען עפענט אויף די טהיר ביי שוין חמתך, קומט אַריין דער גרייז-גרויער לעגענדאַרער אליהו הנביא און זיין פנים, וואס ווערט אין דער פאַנטאַזיע געשילדערט אַלס אַ שטראָלענדיג איז צוקנייטשט און אַזוי ווי אַ רעזינאַציע וואָלט דערויף געווען אויסגעאַסען. בדרך הבא! האב איך מיט אַ הויך קול געברייט, אַליהו! אַז גאָט, אַ גאָט, טייערער גאָט, וואס פאַר אַ בשורות טובות ברענגט איהר פאַר יודען! - נישט קיין בשורות האב איך - מאַכט ער מיט האַנד - און נישט קיין גוטס זאָג אַן.

ר' אליהו - בעט איך זיך ביי איהם - ווי לאַנג מיר וואַרטען אויף אייך! טויזענדער יאָהרען גאָרט מען נאָך דער גאליה, מען האַפט, אַז איהר זאָלט אונז קומען אָנזאָנען די ערליי-וונג און צום סוף, ווען איהר האָט זיך שוין געוויזען, שווייגט איהר גאָר. גע-וואָלט, ר' אליהו, דו ביזט דאָך די איינציגע האַפּונג און אויב מיר ווע-לען דאס פּערזירען, טאָ וואס בלייבט אונז?

אליהו הנביא קוקט אויף מיר מיט זיינע קלוגע אויגען, פון וועלכע עס

א זעהר געלונגענעם טיפּ פון אַ געלד-גייציגען פאַבריקאַנט.

אַלע העוויזען זענען געווען פּיין דורכגעטראַכט און מיט אַרטיסטישער געניטקייט אָהערענגעבען. פון רעשט אַנסאַמבל מוזען דער-מאנט ווערען לטובה: צעראַנקא, מא-לאַטשינסקא, ברעם און באַלעצערשקא. צעראַנקא, הגם זי פּעזיצט ווייניגער די פּעהיגקייטען אַרויסצוברענגען די אינערליכע איבערלעבענישן דורך גלי-אָנסען, דורך די דערמאנטע שטילע, בעשיידענע און סובטילע מיטלען, וואס מאַכען שווישפילער בעזיגען און אַפּט-רייט מעהר מיט רעשיגע מיטלען, האט זי זיך גוט אויסגעוויקעלט פון איהר שווערער ראָץ.

די אויסצושט בע'ח'נטע מאטאטיש-סקא האט זיך צום צווייטען מאל נאך „דער בריק“ געוויזען אין אַ גרעסע-רער ראָץ. זי פּעזיצט אַ בעזונדערען חן און האָט איהר ראָל בע'טעמ'ט און מיט יוגענדליכען צויבער אָנגעשפילט.

אויך ברעם, הגם ער ווייזט אין זיי נע ראָלען אַ געוויסע איינטאָניגקייט האט דאס מאָל אָהערגעגעבען אַ גע-לונגענעם טיפּ.

וואס איז גוגע באַלעצערשקא'ן מוזען מיר מודה זיין, אַז אין דער גרעסערער פאַרשטעלונג, ווי אויך אין דער פרי-העריגער „נישט דאָ און נישט דאָרט“ האט ער זיך פיעל בעסער געוויזען ווי אין זיינע ראָלען אַלס סאָלאַ-אַמאַנט אָדער רעזאָנאַציער.

ער האט געשאַפּען אין די לעצטע צוויי אויפפיהרונגען געלונגענע גע-שטאַלען און ווייזט זיך אין די זשאַנר-ראָלען אַלס בעדייטענד פעהיגער.

בכלל איז די אויפפיהרונג פון דער קאָמעדיע אַ געלונגענע און דאָרף עכ"פּ נישט האָבען קיין קלענערען פּראָבלעם ווי די צווייטע שאפונג און זעלבען מחבר „גליק פון מאָרגען“, וואס איז אויך אויפגעפיהרט געווארען אין לוי-פענדען סעזאָן אין קאָמ. טעאָטער. דעקאַראַציע: בעשיידענע, נור, ווי חמיר, געשמאַקפולע.

פון דער יודענשטאטס-פארטיי.

מארגען שבת פונקטליך 4 נאָכמיטאָג קומט פאַר אַ פינה עברית. זונטאָג 4 נאכמיטאָג קומט פאַר אַ אויסצוגעוועהנליכע חב"ים פּערוואַמאָנג. אַלע חברים ווערען אויפגעפּאָדעט צו קומען פונקטליך.

פּאָסקידנע. אַט, למשל, איז היינט אויף דער וועלט דאָ אַזוי פיעל עסעוואָרג, וואס איז נאך קיינמאָל זינט די וועלט איז אַ וועלט נישט געווען, פונדעסט-וועגען הונגערן מיליאָנען מענטשן. דאס זעלבע איז מיט מלבושים א. ד. ה. גל. און ביי אונז יודען איז בעסער? פער-קעהרט, נאָך ערגער. און אַט כדי דיר צו בעווייזען, ווי אַזוי עס זעהט אויס אין דער ווירקליכקייט, וועל איך שיל-דען איין פאַקט.

באָלד פיהל איך, ווי איך פליה אין דער לופט און איידער איך קוק זיך אום זענען מיר שוין אין הימעל. געהען מיר אַזוי, גאָס איין, גאָס אויס (אויך דאָרט אין הימעל זענען פּערהאן שטערט און גאַסען) און מיר קוקען זיך צו צו די מערקווירדיגקיי-טען, כאַטש קיין אויסטאָרלישע נייעס קאן מען דאָרט נישט זעהן, וואָרט אַזוי ווי אויף דר'ערד, אַזוי איז אויפ'ן הימעל, נאָך אַט זענען מיר צוגעקומען צו אַ געפירער, וואו אויפ'ן טויער איז אויפגעשריבען: קיינסטליכער גיהנום. אַ שטארקער ניקר האָט מיך אַרומ-גענומען. איך האָב דוקא געוואלט זעהן, וואס דאָרט קומט פאַר און מיט דער הילף פון מיין פרעסע-קאַרטע און אויפ'ן וואונק פון אליהו'ן בין איך דאָרט אַריין און אַט וואס איך האב געזעהן: אין גרויסע ציכטיגע סאָלאַנען, וואס זענען איינגעאָרדענט לויט אַלע פלעיס פון טעכניק און קאָמפּאָרט, זענען די לאַנגע טישען, וועלכע זענען געווען סערווירט מיט פל'טוב, געזעסען עלע-גאַנטע הערערען אָנגעטעהן אין פּראַקען און געשמעסט צווישען זיך. האב איך געטראַכט: וואָס איז דאָס

א שעהנער טהאט פון דיר. וו. קרושעמינסקי, אייגענטימער פון קינא „עדען“.

דער אייגענטימער פון היגען קינא „עדען“, דיר. וו. קרושעמינסקי האָט לכבוה פסח אריינגעטראָגען צו אונז אין רעדאַקציע די שענע נדבה פון 150 זל. לטובת דער קמחא-אַקציע ביי דער קהלה פאַר אַרימ'ע יודען אין טשענסטאָכאָו.

טראָץ דער שווערער קריזיס-צייט, פון וועלכער עס ליידט אויך זעהר שטארק דאָס קינא-וועזען, האט דיר. קרושעמינסקי, וועלכער האָט זיך שוין

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פּראָבלע-מירונג פון דער פעטיציע-אַקציע, איז לויט דער איינציאָטיוו פון פרעזעס ש. ניעמיראָווסקי פאַרעקומען אין דער יודישער קהלה אַ גרויסע פּערוואַמאָנג פון די אָנגעזעהענעסטע פּערזאָנען. אויף דער דאָזיגער בעראַטונג איז אויסגעוועהלט געוואָרען פאַלגענדער פעטיציע-קאָמי-טעט: דיר. זיגמאָן, דאָדאָר, זשעריקער, „מכבי“, פרעזעסען: אינזש. רייזאָס און אַדו. ל. אַש, פארו. פון „תורה ועבודה“ ה' ה. ל. יונגסטער, פרעז. פון יודענ-שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסקן דיר. י. מ. קרעל, דאדאָר ל. יונגסטער, דיר גאָלדמאַן, שטאַטס פאַרטיי ה' איצקאוויטש און פּערוואַלדסאָנ - מיטגליד מגר. בראַט-מאָן, וויצע-פרעזעס פון האַנדווערקער-פּערטיי ה' וואַלאַדזשקין, פּערוואַלדסאָנ-מיטגליד פון קליינהענדלער-פּעראַיין ה' עפשטיין, „אנודה“ עסק

Fuder Bebe Stoffmana - 3/11 קינאס

בעקאנטמאכונג

דער ראבינאט מאכט בעקאנט, אז אין די אוועקס פון:

- (1) מאניא גאלדבערג, אלעז 5
- (2) איילענבערג, גארנצארסקא 67
- (3) מרדכי הערמאן, טארנאווא 13
- (4) משה גאלדבערג, אלעז וואלנאשטי 15
- (5) פישל ווינדמאן, גארנצארסקא 23.

טאָרען נישט געשטעלט ווערען קיין טשא- לענטער אין פסח בעווייל ווי זענען דורכין ראבינאט נישט גע'כשר'ט געוואָרען.

הרב וביר'יצ דפה.

טענסטחוב, ערב פסח תרצ"ד.

Za 10 groszy - 50 x powrotem?

Tak, Szanowne Panie, takie wypadki rzeczywiście bywają! Proszę się tylko trochę zastanowić: zwykłe mydło jest wprawdzie o 10 groszy na całym kilogramie „tańsze” niż nasze najlepsze mydło „Kollontay z pralką”, lecz zato zawiera mydło „Kollontay z pralką” w kilogramie 30 gramów gliceryny, które w sklepie kosztują 30 groszy. Gliceryna chroni przecież Wasze pracowite ręce i Waszą drogą bieliznę! Poza to mydło „Kollontay z pralką” jest perfumowane i dlatego można nim zastąpić mydła toaletowe; to też przecież wartość 20 groszy na kilogramie! A więc, wzamian za większy wydatek o 10 groszy otrzymujecie wyższą rzeczową wartość o 50 groszy! Z mydła „Kollontay z pralką” jest każdy zadowolony, kupiec zaś sprzedający je, zyskuje sobie zaufanie swej klienteli.

mydło z pralką
Kollontay
jest lepsze.

Prosimy
zwrócić
naznaki
„PRALKA”

ישעיוו חידמאן ז"ל

עס איז שווער אויפצושטייבן די ווערטער: ישעיהו ווינדמאן איז נישטא מעהר צווישן די לעבעדיגע.

ווער ס'האט געקאנט דעם דאזיגען מענטשן ווייט, אז דאס יודישע טשענ-טאכאוו האט פערלירען איינעם פון זיינע טענסטע בירגער.

געבוירען ביי בעל-בית'שע עלטערען, וועלכע האבען איהם אפגעשטעלט צו די בעסטע מלמדים, האט ער זיך ארויס-געוויזען אלס גוטער תלמיד. שפעטער האט ער געלערנט לאנגע יאָהרען אין היגען בית המדרש אלס ישובה-בית. ווען עס איז ענטשטאנען דער פאליטי-שער ציוניזם, איז ער געווארען איינער פון זיינע הייסע אנהענגער, אפערענ-דיג פאר דער אידעע פיעל מיה און צייט.

דער נפטר איז אויך געווען מיט יאָהרען צוריק פון די גרינדער און מיטאָרבייטער פון דער ערשטער יודי-שער צייטונג אין טשענסטאָוואָ. ער איז געווען בעליבט ביי אלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג, ביי וועלכע ער האט געוועקט רעספעקט און לעבע.

זיינע גאנצע יאָהרען איז דער פער-שטארבענער געווען א סוחר, וואס האט איהם נישט געשטערט צו ווירמענען פיעל צייט פאר געזעלשאפטליכער אר-בייט אין פערשידענע חברות, וואו אויך אין דער חברה-קדישא, וואו ער איז אין משך פון לאנגע יאָהרען גע-ווען האַנאָראַרע מיטגליד. פאָלענדיג א קרבן פון דעם שווערען קריגס איז ער געווען געווינגען די לעצטע צייט אַנ-צונעמען א געזאמלעטען פאסטען אין דער חברה-קדישא.

אזוי ווי דער פערשטארבענער האט פעריומט א פרוי מיט 9 מיסטענס קליינע קינדער אין צו האפן, אז די חברה-קדישא וועט זיך נעהנטער פער-אינטערעסירען מיט זייער גורל, ער מעגליכענדיג זיי א מינימאלע עקזיס-טענץ.

אזוי ווי דער פערשטארבענער האט פעריומט א פרוי מיט 9 מיסטענס קליינע קינדער אין צו האפן, אז די חברה-קדישא וועט זיך נעהנטער פער-אינטערעסירען מיט זייער גורל, ער מעגליכענדיג זיי א מינימאלע עקזיס-טענץ.

Kino „EDEN”

פון זונטאג, דעם 1 אפריל און ווייטער דער נייטער, פרייטאגס-טער, אינטערעסאנטער און בעסטער פוילישער פילם

Pieśniarz Warszawy

אין די הויפט-האלען:
עאגעניש באַדא, מ. גאָרשנינסקא, ו. וואַלטער, ב. גילעווסקא און אנד.

אויסגעשטייכענעטע אויסער-פראגראמען פאקס - קלאנג - וואָך פרייען געווענליכע טראַץ די גרויסע קאסטען. זונטאג און מאנטאג 12-30 מיטאג Dama z Nocnego Klubu ROK 1914 און

Kino „LUNA”

פערשטיגער יום-טוב'דיגער פראגראם! א פרוי, וועגען וועלכער די גאנצע וועלט רעדט

NIE JESTM ANIOŁEM

פיעל איינדרוקען! א סך עמאציע

„ATLANTIC”

גרויסע קיימנעלע דראמע

Tajny Detektyw

מיט קענעט האַרלאַן און דאס אויסגעווענליך קאמישע בילד מיט דעם פאליצערן קאמיקער סלים סאָמערוויילע

Dwaj Pechowcy

גרויסער רעפערענץ פון יעקב לעשטשינסקי

וועגען דער לאַגע פון יוד. פאָלק אין אונזער אומרוהיגער צייט.

די יודישע מאַסען שטאַרק בעקאנט דעם ברייטען יוד. עולם.

ה' לעשטשינסקי איז געוועזען א שטענדיגער איינוואוינער פון דייטש-לאַנד. נאָך היטלער'ס איבערנעמען די מאַכט איז ער אַרעסטירט געווארען און גאָר אַ דאָנק דער שטאַרקער פאָדערונג פון אַמעריקאַנער „פאַרווערטס”, וועמענס מיטאָרבייטער עס איז לעשטשינסקי - האט די אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדע אויס-געפועלט ביי דער דייטשער רעגירונג איהם צו בעפרייען פון תפיסה און נאך דער בעפרייאונג איז ער גלייך אויס-געוויזען געווארען פון דייטשלאַנד.

פון זיין רעפערענץ וועלען מיר דע-ריבער אויך קענען האבען-אויפ'ן סמך פון זיינע אייגענע פערזענליכע איבער-לעבענען - אַ לעבעדיגע פארשטעלונג וועגען די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאַנד.

דער נאָמען פון פרעלעגענט און די זעהר אינטערעסאַנטע און אַקטועלע טעמאַ געבען די פולסטע זיכערקייט אַז די פאַרלעזונג וועט צאָהלייך בע-זוכט ווערען.

די פאַרלעזונג קומט פאַר דינסטאָג דעם 3 אפריל (2 טאָג חול-המועד) 8 אָווענד אין פייערלשטער-וואָל.

בילעטען-פאַרפערקויף אין דער דרו-קערי פון ה' באַטשאַן.

לחג הפסח! לחג הפסח!

יעדע ווירטין האט זיך שוין איבערצייגט, אז דאס געבעקס קומט ארויס אַמבעסטען, ווען עס ווערט געבאָקען אויף די פרעפאַראַטען פון דער זייט 50 יאהר עקזיס-טירענדער פירמא

ד"ר עטקער מאַכט דאס יאהר אַ גרויסע איבערפאַרשונג

פראַשקעס צו באַקען פסח'דיג געבעקס:
בעריהמטער באַך - פולווער BACKIN

וואַניליע - צוקער Cukier waniljowy
מיט'ן הכשר פון הרב הגאון ר' עקיבא הכהן ראפאפארט מאַנציג.

בענוצט די דאָזיגע פראַשקעס, וועט איהר האבען א אמת'ן עונג יום-טוב.

בעיה יום די תענית אסתר תרצ"ד פה דאנציג.

תעורת הכשר.

על פי ההפדה החימית (כעמישע אנאליזע) שנעשה על ידי בשתי לברטוריות פה, שיש לסמוך עליה (כמבואר בשות מהרש"ם ושו"ת אבן יקה) נתברר, שבשני המינים הנ"ל לא נמצא שום תרובת חמץ, והכל נעשה בהשגחה מעולה עצהו"ט וכשרים לחג הפסח, בלי חשש ופקוק כלל. כל כריכה (פּעקעקען) נחתמה בחותם „כשר לפסח”.

למענות ההכשר הזה יש תוקף רק לשנת תרצ"ד

עקיבא הכהן ראפאפארט החו"ק.

פון „פועלי-אגודת-ישראל”.

זונטאג ב' דפסח 4 נאָכמ. קימט פאַר אין אייגענעם פאַקאָל אַ שיחת חברים א. ד. ט. „דער חג-החירות אין אינזער דור” מיט'ן אַנטײל פון די אַנפיהרענדע חברים.

דינסטאָג ב' דהומ"פ 7-30 א זייגער אָווענד. קימט פאַר אין פאַקאָל פון „בית-יעקב” א מיטינג געווינדעט דער אינטערנעמנענער אַקציע פאַר „רעכט אויף ארבייט”, מיט'ן אַנטײל פון די רעדנער דוד ראָזנפעלד פון קראקא, מ. ליבלינגער, לאָדז א. א.

גרויסע באַקס-קאָממען.

מאנטאג, דעם 1-טען טאָג חול-המועד פסח קומען פאַר גרויסע באַקס קאָממען צווישען דעם אַרטיגען „מכבי” און י. ק. ב. פון שווענטאָכאָוויץ (שלעזישער וויצע-מייסטער).

אין די רייהען פון י. ק. ב. טרעטען אַרויס די מייסטער: קראָוושטיק, וועל-כער האט נאָקאָטירט קאָוושטיק'ן פון „פאלאניא”, מאָזעק און פּלוטשיק (שלעזישע מייסטער אויפ'ן יאהר 1933).

„מכבי” טרעט אַרויס אין בעסטען צו-זאָמענטעל: ווינדמאן, שילינציק, כלי-וונער, זילפערבערג, שיינ און בינדער. דער מעשט, וואס הויבט זיך אָן 8 אָווענד אין פאַקאָל פון „מכבי”, אגרא-דאָווא 8 ט. האט אַרויסגעווען גרויס פערנאנטערקייט.

צום קומענדיגען פריהלינגס - סעזאן!

אין מיין לאַנגיעהריג

מאָנאָפאָלי-געשעפט

פערזענע מיט א גרויסען אויסהאל פון אלעליי מאָנאָפאָליסטישע סחורות וואָל, זייד, פלויש-דעקען, גארדינען, גאָפּעלינען, פראַקאָטען ווי אויך אַ אויסהאל פון ווייטוואָרען אַלץ צו פאַפּריקס-פרייזען.

מאָט איבער איינקויפּען אויף פסח נאָר אין מיין געשעפט און איהר וועט העכסט צופרידען זיין.

זיסמאן קרייזע, ניער מאַרק 6

(הייז פון ה' ווייסעלשטי).

רעלאָמאָוע פערקויף 1 ליטער ווייז פון פרייז 1.75

הילט איהר האבען אויף ארבע נוסות מעהר כשר לפסח צו זעהר ביליגע פרייזען.

דאס קענט איהר בעקומען נאר אין דער לאַנג - עקזיסטירענדער וויין און מעהר - פאבריק

שמואל גאלד

אויך בעקומט מען ביי מיר פרימא טריבען-וויין און רויט-וויין צו זיי ביליגע פרייזען.

כשר לפסח! וואוירשטען, אויפשניטען, סאלאמי, אינגארישע סאלאמי, גענוצען-שמאַלץ, בעסטע קוואַליטעט צו ביליגע פרייזען.

מיט אַנטוונג

א. אבראמאוויטש, אלעז 4, אין אלעז 28.

Hurtowy skład cerat, linoleum i przyborów tapicerskich

I. HOLAND i S-ka

איז איבערגעטראָגען נייער מאַרק 3 א

געוואָרען אויף

און האט אויספלאַגער א גרויסען אויסהאל:

כאַדניקעס, דיִוואָנען, פלוישען, לינאָלעאָם, אַפּאַנעס (ברעזעס),

שעניקעס, פעלד-בעטלעך אַלץ צו ביליגע פרייזען.

י. האַלאַנד און קאַמפּ. נייער מאַרק 3.

ושמחת בחגך! די אלטע בעקאנטע פירמע

ושמחת בחגך! טשענסטאָוואָ

נייער מאַרק 11

איז פערזענען מיט א גרויסען אויסהאל פון פערשידענע

וויינען, מעהר, קידוש-וויינען צו ביליגע פרייזען.

בעמערקונג: איך בעזיץ אויך אלטען פרימא אונגאר-וויין,

רויט-וויין ספעציעל פאר מאַנען-און צוקער-ליידענדע.